

Нетърпимостта към тормоза в училище е предпоставка за успешен учебен процес и благополучие в житейски план

Есе

Габриел Димитров Илиев – 10в клас

Сулиян Илиев Илиев – 9б клас

Георги Михайлов Георгиев – 9б клас

Повод за написване на настоящото есе е отбелязването на събитието „Ден на розовата фланелка“. Протестът срещу агресивното поведение и неприемането на тормоза в училище се отбелязва в България за първи път през 2012 г.

Нека най-напред дефинираме понятията. „Насилие“ над дете е всеки акт на физическо и психическо насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

„Физическо насилие“ е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

„Психическо насилие“ са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

Какво е тормоз? Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Но не всеки акт на насилие е тормоз. Тормозът между връстници е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни. Тормозът е „повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин.“

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставящо травматични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия. Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса.

Ключови в разбирането за тормоза са следите характеристики: 1. злонамерена проява, която има за цел да

нарани или унижи дете; 2. извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира; 3. повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на насилие.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат описани като: Физически тормоз, например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение.

Психически тормоз, например, подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личните вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене; словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Когато е в група – под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности, избягване, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.

Защо е важно да се противопоставяме на тормоза?

Физическият тормоз като насилие, агресия, побой на по-силния над по-слабия е израз на нецивилизованост, липса на култура, властване на „правото на силата, а не на силата на правото“. Домашното насилие може да се проектира в насилие в училище.

Психическият тормоз се изразява и във вербално насилие, език на омразата, огрубената лексика – всичко това дава трайно негативни последствия върху психиката на подрастващите. Все по-актуален става и проблемът с кибернасилието.

Насилието в каквато и да е форма създава напрежение и негативни емоции. Уврежда функционирането на личността в позитивен план. Създава трайно негативни отпечатащи върху конструктивното развитие на личността.

Креативността, добронамереността, подкрепата на етичното поведение водят и до позитивни резултати.

Днес най-силното оръжие е словото. Неговата сила и способността му за проникновено декодиране потребностите на индивида създават потенциал да разрушат или възродят един човешки живот. Мощта на словото може да предотврати интенциите на индивида към агресивно поведение, а може и да ги възпламени. Затова

вербализирането на проблемите, свързани с оказване на тормоз в училище, са част от решението. Защото именно посредством говоренето могат да се съпоставят гледни точки по отношение на конфликтни теми, да се оценят предимствата и недостатъците от потенциално предприемане на действие, оказващо насилие. Разсъждавайки съвместно, можем да достигнем до изводи, свързани с последствията от проявите на конфронтация, стигаща до крайната си форма – агресията. Дискутирането на конфликтните ракурси представляват превантивна мярка за справянето им преди да избухнат във взривоопасни скандали и побой. Така се премахват тревожни състояния.

В училище трябва да се насърчава добротворството, да се споделят добрите практики, да се дава гласност на добрите дела. Така, когато всеки сподели своя принос към общочовешките ценности, работната атмосфера ще бъде една идея по-продуктивна, по-позитивна и по-окуражаваща.

Разпространяването на добрите дела и добрите практики - а такива наистина има – способства за изграждането на конструктивни критерии за оценяване и разграничаване на доброто от злото, насърчаването на първото (доброто) и ограничаването на второто (злото).

Възпитанието в добродетели като честност, безкористност, вяра, състрадание започва в семейната

среда. Умереност, щедрост, смелост, свобода, искреност, сърдечност, безкористност – все понятия, които се учат и се прилагат в живота, за да бъде той подчинен на ценното, важното, смисленото. В днешно време акцентът пада върху знанието. Защото именно то е „разменната монета“ на пазара на труда. Колкото повече знаем, развиваме компетентности и способности, толкова по-котируеми на пазара на труда ще бъдем. Животът налага да бъдем стойностни хора, да следваме принципи като справедливост, хармония, благоразумие. Добродетелите на ума – съобразителност, разсъдливост, мъдрост, и тези на обичая, се проявяват в поведението на индивида. Служейки в действията си на позитивните модели, човек изгражда добър имидж. Разполага се в обществото със своя положителен образ. Така, когато ти работиш за името си, след време то започва да работи за теб. Затова е важно да се осъзнае необходимостта от правене на добро. Защото то се мултиплицира. Смелост, решителност, сдържаност, умереност, скромност, учтивост, увереност, тактичност, съчувствие – също са качества, които красят човека.

Превантивна мярка срещу тормоза е завръщането към християнските ценности – вяра, надежда, любов. Прошката – даването на шанс човек да поправи грешката си - също е важен инструмент за проява на доброта.

Може би трябва да се следва примерът на децата – невинни, искрени, неподправени, за да живее човек в комфорт със себе си. Неслучайно песента „Ще бъде детска планета“, изразяваща идеята за един по-добър свят - спечели Евровизия. Трябва да се замислим дали децата не са тези, които трябва да дават пример на възрастните. Те имат силата да променят светогледа, следствие на който е поведението. Децата имат способността да „омекотяват“ характера именно заради обичта и привързаността, която струи от тях. Те те учат да обичаш и да прощаваш. Упражняването на насилие над дете, злоупотребата с детското доверие, беззащитност и уязвимост се възприемат еднозначно като грях.

Внедряването в практиката на иновативни методи на обучение като проектната дейност или екипната работа създава условия на приятелство, опознаване на силните страни на съученика, взаимно обучение и подкрепа на добрия модел и ценности. По този начин конфликтите се тушират, напрежението, изразяващо се в изблици на гняв, спорове, крясъци, бой, насилие се трансформира в път към търсене и намиране на решения по мирен начин. Арогантното поведение се заклеймява като израз на слаба култура.

И макар да съществува поговорката: „На зла круша - зъл прът“ на злото не трябва да се отвръща със зло, защото се мултиплицира. Става още по-зло. Напротив! Проявата на добрина, обич и прошка са верните спътници, които винаги водят до успешен житейски път! Както в приказките – доброто винаги побеждава!

Поговорката обаче може да се тълкува като проява на обществена нетърпимост и санкциониране на злонамереността и нейните прояви.

А ценностите – внедрени във всеки обществен ред, пренесени в институциите, сред които в най-голяма степен образователните, се пренасят и в семейната среда. В най-малката обществена единица се прилагат първите стъпки към възпитание и социализация чрез моделите на поведение на родителите.

Изводът! Не трябва да си губим времето в деструктивни дейности. Трябва да се отдадем на по-градивни и съзидателни идеи, да залагаме на добродетелите. Да следим за спазването на ред, дисциплина, съзидателен труд, учене, развитие!